

III

(Pripravljalni akti)

EVROPSKI EKONOMSKO-SOCIALNI ODBOR

552. PLENARNO ZASEDANJE EESO (+ VIDEOKONFERENCA – INTERACTIO), 10. 6. 2020–11. 6. 2020

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Letni program dela Unije za evropsko standardizacijo za leto 2020

(COM(2019) 486 final)

(2020/C 311/05)

Poročevalec: **Gerardo LARGHI**

Soporočevalka: **Elżbieta SZADZIŃSKA**

Zaprosilo	Evropska komisija, 19. 12. 2019
Pravna podlaga	člen 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Pristojnost	strokovna skupina za enotni trg, proizvodnjo in potrošnjo
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	2. 3. 2020
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	10. 6. 2020
Plenarno zasedanje št.	552
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	206/0/7

1. Sklepi in priporočila

1.1 Odbor se strinja s Komisijo, da je standardizacija ključni del strategije za enotni trg in da jo je treba stalno posodablјati.

1.2 EESO meni, da je treba nujno posodobiti evropski sistem za standardizacijo, da bi z inovativnim procesom sodelovanja obvladovali svetovne izzive ter v hitro spreminjajočem se tehnološkem okolju pravočasno razvijali standarde.

1.3 EESO meni, da mora biti novi modularni pristop, ki temelji na prečnih potrebah (kot so varstvo okolja, zeleni dogovor in krožno gospodarstvo), medsektorski.

1.4 EESO ugotavlja, da so v letnem delovnem programu za leto 2020 ne le razvite in upoštevane predhodno opredeljene prednostne naloge, temveč so v njem opredeljeni tudi novi cilji.

1.5 Po mnenju EESO se mora standardizacijski proces začeti s fazo raziskav in razvoja, in sicer ob podpori industrije, predstavnikov MSP in socialnega gospodarstva, potrošnikov, socialnih partnerjev, okoljevarstvenikov in zainteresiranih akterjev civilne družbe.

1.6 EESO meni, da je treba oblikovati večletni finančni okvir za izvajanje načrtovanih ukrepov ter finančno in organizacijsko podpreti vključujoče sodelovanje šibkejših in slabše opremljenih organizacij in predstavniških organov.

1.7 Odbor se strinja, da je umetna inteligenca pomembna za enotni trg, in meni, da bi bilo treba veljavne predpise o varnosti posodobiti. Natančneje, standardizacija na področju tehnološke varnosti bi morala vključevati etične smernice za zaupanja vredno umetno inteligenco iz leta 2019, ki podpirajo umetno inteligenco, osredotočeno na človeka.

1.8 Odbor poziva, naj minimalna okoljska merila pri javnih naročilih postanejo obvezna in naj se uporaba sekundarnih surovin vključi med merila, ki jih je treba spodbujati.

1.9 EESO pozdravlja možnost nove zahteve za standardizacijo, ki bi se nanašala na internet stvari, in pravil o kibernetiki varnosti, s čimer bi zaščitili varnost, zasebnost in povezljivost.

1.10 Odbor glede „evropske oblike izmenjave elektronskih zdravstvenih zapisov“ upa, da bo z razvojem najnovejših standardov zagotovljena varnost omrežja in informacijskih sistemov.

1.11 EESO ugotavlja, da je treba zaradi morebitnih okvar sistema samovozečih vozil, varnosti podatkov, kibernetičnih napadov, obveščanja in etičnih vprašanj oblikovati posebne standarde.

1.12 Odbor pozdravlja zahtevo Komisije po razvoju ali reviziji harmoniziranih standardov na ključnih področjih, kot so varstvo okolja, socialna vključenost in enotni trg blaga. Podpira predlog za razvoj standardov za recikliranje in ponovno uporabo plastičnega ribolovnega orodja, varnost pirotehničnih izdelkov, mejne vrednosti migracije omejenih kemikalij, ki se uporabljajo v izdelkih za potrošnike, energijsko učinkovitost elektromotorjev in gospodinjskih aparatov, gnojila in gradbeništvo. Zlasti pomembna je odločitev o vlaganju sredstev v usklajevanje tehnologij na področju proizvodnje jekla.

1.13 Odbor se zavzema za vključujoč pristop k standardizaciji, ki bi obsegal cilje s področja zaposljivosti, socialnih pravic ter varstva biotske raznovrstnosti in okolja. EESO meni, da bi s tem lažje prešli od skladnosti k združljivosti, kar bi spodbudilo konkurenčnost evropskega sistema.

1.14 EESO meni, da bi bilo treba z zakoni in standardizacijo odpraviti staro prakso načrtovanega zastaranja izdelkov.

1.15 Odbor podpira razvoj standardov, s katerimi bi za invalide in digitalno nepismene osebe izboljšali dostop do izdelkov in storitev na enotnem trgu.

1.16 Odbor podpira politični dialog z mednarodnimi organi za standardizacijo in dvostranska pogajanja z državami nečlanici EU.

1.17 Odbor pozdravlja ukrepe, ki jih je sprejela Komisija za podpiranje vključevanja zainteresiranih strani v standardizacijske dejavnosti.

1.18 Odbor poziva vse udeležene strani, naj vzpostavijo *ad hoc* forum o vključevnosti evropskega sistema za standardizacijo, ki bi bil odgovoren za organizacijo vsakoletnega javnega posvetovanja, na katerem bi ocenili napredek na tem področju.

1.19 Odbor se strinja s Komisijo, da je treba pripraviti akcijski načrt za standardizacijo v obrambnem in vesoljskem sektorju ter razviti standarde v sektorjih krožnega gospodarstva in socialne ekonomije.

1.20 EESO poziva, naj se evropski standardi oblikujejo v jeziku, ki ga končni uporabniki, kot so MSP in potrošniki, zlahka razumejo.

2. Predlogi Evropske komisije

2.1 Komisija je v skladu z Uredbo (EU) št. 1025/2012 objavila sporočilo, v katerem je določila letni delovni program EU za evropsko standardizacijo za leto 2020. V tem programu so opisani ukrepi, ki jih Komisija namerava začeti izvajati v letu 2020, da bi izboljšala upravljanje, vključevalnost in mednarodni vpliv evropskega sistema za standardizacijo.

2.2 V skladu s tem programom strateške prednostne naloge evropske standardizacije, s katerimi se podpirajo zakonodaja in politike Unije, zajemajo naslednje ukrepe:

- ukrepe v zvezi z recikliranjem in ponovno uporabo plastičnega ribolovnega orodja ⁽¹⁾,
- ukrepe v zvezi z okoljsko primerno zasnovo v podporo izvedbenim pravnim aktom ⁽²⁾, povezanim s posebnimi kategorijami proizvodov,
- ukrepe v zvezi s pirotehničnimi izdelki in najnovejšim tehnološkim razvojem v tem sektorju ⁽³⁾,
- ukrepe v zvezi z zasnovo, proizvodnjo, namestitvijo, uporabo in preverjanjem učinkovitosti radionuklidnih kalibratorjev ⁽⁴⁾,
- ukrepe v zvezi z opremo in zaščitnimi sistemi, namenjenimi za uporabo v potencialno eksplozivnih atmosferah, da bi se upoštevale tehnološke posodobitve ⁽⁵⁾,
- ukrepe v zvezi z gnojili ⁽⁶⁾,
- ukrepe v zvezi z opredelitvijo mejnih vrednosti migracije omejenih snovi (policikličnih aromatskih ogljikovodikov) v materialih iz gume in plastike, ki se uporabljajo v izdelkih za potrošnike ⁽⁷⁾,
- ukrepe v zvezi s tehničnim jezikom za gradbene proizvode ⁽⁸⁾,
- ukrepe v zvezi z akreditacijo in ugotavljanjem skladnosti ⁽⁹⁾,
- ukrepe v zvezi s skladnostjo z zahtevami glede dostopnosti za proizvode in storitve ⁽¹⁰⁾,
- ukrepe v zvezi z umetno inteligenco ⁽¹¹⁾, internetom stvari in kibernetško varnostjo ⁽¹²⁾,
- ukrepe v zvezi z izmenjavo elektronskih zdravstvenih zapisov v Evropi,
- ukrepe v zvezi z interoperabilnostjo sistemov sodelovanja, ki zajemajo vse razrede vozil,
- ukrepe v zvezi z digitalizacijo, avtomatizacijo in kibernetško varnostjo, ki so ključnega pomena za železniški sektor ⁽¹³⁾,
- ukrepe v zvezi z evropskim programom za razvoj obrambne industrije ⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁾ Glej ukrepe v zvezi z ribolovnim orodjem v Evropski strategiji za plastiko v krožnem gospodarstvu (COM(2018) 28 final) in ukrep 13 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽²⁾ Glej podrobnosti ukrepov 1 do 3 v Prilogi k obravnavanemu sporočilu.

⁽³⁾ Glej ukrep 7 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽⁴⁾ Glej ukrep 8 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽⁵⁾ Glej ukrep 6 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽⁶⁾ Glej ukrep 5 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽⁷⁾ Glej ukrep 4 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽⁸⁾ Glej ukrep 9 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽⁹⁾ Glej ukrep 11 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽¹⁰⁾ Glej ukrep 12 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽¹¹⁾ COM(2018) 237 final.

⁽¹²⁾ COM(2017) 477 final.

⁽¹³⁾ Glej ukrep 10 iz Priloge k obravnavanemu sporočilu.

⁽¹⁴⁾ Uredba (EU) 2018/1092.

2.2.1 Poleg tega bo Komisija:

- nadaljevala sodelovanje z mednarodnimi organi za standardizacijo,
- sodelovala na področju standardov, saj jih je treba prednostno obravnavati v trgovinskih sporazumih (s Kitajsko, Singapurjem, Avstralijo, Novo Zelandijo, Indonezijo, Mercosurjem itd.), da se poveča obseg trgovine ter okrepijo konkurenčnost, zaposlovanje in rast v Evropi,
- še naprej podpirala postopek upravljanja z vsemi ustreznimi sredstvi, ki so ji na voljo, tj. prek odbora za standarde, platforme več zainteresiranih strani o standardizaciji IKT in strukturnih dialogov z evropskimi organizacijami za standardizacijo,
- še naprej podpirala vključevanje zainteresiranih strani, ki predstavljajo MSP, potrošnike, okoljske interese in sindikate, v postopek standardizacije (tj. organizacije ⁽¹⁵⁾ iz Priloge III ⁽¹⁶⁾),
- ocenjevala učinek „programa za enotni trg“ ⁽¹⁷⁾ z vmesnimi in končnimi ocenami ter stalnim spremljanjem sklopa ključnih kazalnikov uspešnosti na visoki ravni,
- v letu 2019 začela študijo o nalogah in učinkih evropskih standardov in standardizacije v EU. Rezultati študije bodo na voljo do leta 2021.

3. Splošne ugotovitve

3.1 Odbor se strinja s Komisijo, da je standardizacija ključni del strategije za enotni trg.

3.2 EESO meni, da bi bilo treba tehnične varnostne standarde in ustrezno zakonodajo stalno posodabljati, zlasti glede na tveganja, ki so morda povezana z vodilnimi tehnologijami.

3.3 EESO meni, da bi moral biti poudarek poleg zahteve po skladnosti, ki vključuje koncept skladnosti s standardi in uspešnost (učinkovitost, trajnost itd.), tudi na modularnem pristopu, ki temelji na prečnih zahtevah (kot so varstvo okolja, zeleni dogovor in krožno gospodarstvo). Komisija je zatorej ustrezno posodobila svoj pristop, kar se odraža v zelenem dogovoru in delovnem programu Komisije za leto 2020.

3.4 EESO ponovno ⁽¹⁸⁾ izraža strinjanje s tem, da je nujna uspešna in učinkovita posodobitev sistema za evropsko standardizacijo, ter meni, da so potrebni nova skupna vizija in praktični ukrepi, da bi se lahko, čeprav še vedno prostovoljno, spoprijemali z globalnimi izzivi standardizacije z inovativnim procesom sodelovanja, ki bi temeljil na soglasju za pravočasen razvoj standardov v hitro razvijajočem se tehnološkem okolju.

3.5 EESO ugotavlja, da so v letnem delovnem programu za leto 2020 predstavljeni novi cilji, poleg tega pa so v njem razvite in upoštevane zgoraj navedene prednostne naloge, da bi lahko sistem za evropsko standardizacijo prilagodili nenehno spreminjajočim se mednarodnim razmeram in izzivom svetovnega trga.

3.6 Po mnenju EESO se mora standardizacijski proces začeti s fazo raziskav in razvoja, in sicer z ukrepi skupne standardizacije in predhodne standardizacije ter s krepitevijo mehanizmov za prenos evropskih standardov na mednarodno raven, vendar le ob podpori industrije, predstavnikov MSP in socialne ekonomije, potrošnikov, socialnih partnerjev, okoljevarstvenikov in akterjev civilne družbe.

⁽¹⁵⁾ Standardi za mala podjetja (SBS), Evropski glas potrošnikov pri standardizaciji (ANEC), Evropska konfederacija sindikatov (ETUC) in Evropska organizacija državljanov za standardizacijo na področju varovanja okolja (ECOS).

⁽¹⁶⁾ Priloga III k Uredbi (EU) št. 1025/2012 o evropski standardizaciji.

⁽¹⁷⁾ COM(2018) 441 final.

⁽¹⁸⁾ UL C 376, 22.12.2011, str. 69.

3.7 EESO poziva, naj si vsi partnerji prizadevajo za hitro in učinkovito usklajevanje različnih evropskih sistemov načrtovanja, oblikovanja in spremljanja na tem področju.

3.8 Oblikovati je treba primeren večletni finančni okvir za izvajanje načrtovanih ukrepov⁽¹⁹⁾ ter finančno in organizacijsko podpreti vključujoče sodelovanje šibkejših in slabše opremljenih organizacij in predstavniških organov z dejavnostmi razvoja tehnično-normativnih standardov, ozaveščanja, izobraževanja in razumevanja ter evropske vključenosti in mednarodne razsežnosti.

3.9 Odbor podpira razvoj standardov v sektorju krožnega gospodarstva, da bi lahko odločilno prispevali k trajnostni proizvodnji in posledično k ohranjanju naravnih virov⁽²⁰⁾ ter vseh vrst biotske raznovrstnosti.

3.10 Odbor poleg tega poziva k razvoju standardov v sektorju socialne ekonomije, da bi razširjali dobro prakso ter utrdili družbeni in gospodarski potencial tako pomembnega sektorja našega gospodarstva.

3.11 Odbor poziva, naj minimalna okoljska merila pri javnem naročanju postanejo obvezna in naj se uporaba sekundarnih surovin vključi med merila, ki jih je treba spodbujati.

3.12 Odbor se strinja, da je umetna inteligenca pomembna za enotni trg, ter meni, da bi se bilo treba na nova tveganja, ki jih prinaša, odzvati s posodobitvijo sedanjih standardov in predpisov o varnosti. Prav tako bi bilo treba vključiti etične smernice za zaupanja vredno umetno inteligenco iz leta 2019, ki podpirajo umetno inteligenco, osredotočeno na človeka.

3.13 EESO pozdravlja možnost nove zahteve za standardizacijo, ki bi se nanašala na internet stvari in kibernetsko varnost, s čimer bi zaščitili varnost, zasebnost in povezljivost.

3.14 Odbor glede „evropske oblike izmenjave elektronskih zdravstvenih zapisov“ upa, da bo z razvojem najnovejših standardov zagotovljena varnost omrežja in informacijskih sistemov.

3.15 Tudi samovozeča vozila se uvrščajo med izdelke z velikim tveganjem, zato je zanje treba razviti posebne standarde.

3.16 EESO v skladu z odločitvijo za podporo novemu zelenemu dogovoru pozdravlja zahtevo Komisije po razvoju ali reviziji harmoniziranih standardov v ključnih sektorjih, kot so enotni trg, tehnologije za proizvodnjo jekla, obrambni in vesoljski sektor, varstvo okolja in socialna vključenost. Odbor podpira predlog za razvoj standardov za recikliranje in ponovno uporabo plastičnega ribolovnega orodja; varnost pirotehničnih izdelkov; mejne vrednosti migracije omejenih kemikalij, ki se uporabljajo v izdelkih za potrošnike; energijsko učinkovitost elektromotorjev in gospodinjskih aparatov, gnojila in gradbeništvo.

3.17 EESO poudarja, da načrtovano zastaranje izdelkov potrošnike vsako leto stane približno 100 milijard EUR. To prakso je treba zakonsko prepovedati in odpraviti s standardizacijo.

3.18 Odbor podpira razvoj standardov, ki invalidom omogočajo boljši dostop do izdelkov in storitev na enotnem trgu. Odbor poudarja, da bi morala posebna standardizacija za invalide zajemati tudi standarde glede zaposlovanja in socialne vključenosti.

3.19 Odbor podpira politični dialog z mednarodnimi organi za standardizacijo in dvostranska pogajanja z državami nečlanicami EU.

⁽¹⁹⁾ Glej Prilogo k skupni pobudi za standardizacijo v okviru strategije za enotni trg, na voljo na spletnem mestu <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/3/2016/SL/3-2016-3211-SL-F1-1-ANNEX-1.PDF>.

⁽²⁰⁾ UL C 264, 20.7.2016, str. 98; UL C 367, 10.10.2018, str. 97; UL C 283, 10.8.2018, str. 61 in UL C 62, 15.2.2019, str. 207.

3.20 Odbor ponovno poziva k spremljanju prizadevanj glavnih akterjev na področju standardizacije, da bi v evropski sistem za standardizacijo vključili kar najširši nabor akterjev. EESO zlasti predlaga, da se spodbujajo vsi ukrepi za razširjanje informacij o problematiki standardov ter za usklajevanje in boljše poznavanje tega področja, morda tudi z vzpostavitvijo *ad hoc* foruma o vključevalnosti evropskega sistema za standardizacijo, na katerem bi vsako leto ocenili napredek na tem področju.

3.21 Odbor opozarja Komisijo na vpliv, ki bi ga lahko imele odločitve v zvezi s standardizacijo na družbeno življenje, npr. mobilnost, kot je razvidno iz razprav med Komisijo in deležniki. Zato poziva k nadaljevanju dialoga o tem občutljivem vidiku ter sodelovanja z vsemi evropskimi organi in deležniki.

3.22 Odbor opozarja, da se je treba zavedati učinka, ki bi ga lahko imela dostopnost standardov na dele prebivalstva, ki so manj pripravljeni sprejemati novosti, kot so nekateri starejši ljudje in digitalno nepismene osebe, pa tudi gospodarskih posledic tega pojava za MSP.

4. Posebne ugotovitve

4.1 Kar zadeva „okoljsko primerno zasnovano“⁽²¹⁾, je treba razviti ustrezne referenčne prakse, s katerimi bodo opredeljene tehnične zahteve in ki jih bo mogoče hitro uporabiti kot začetne neobvezne smernice o novih temah, za katere še ne obstajajo tehnični standardi.

4.2 Komisija je v okviru delovnega načrta za obdobje 2016–2019⁽²²⁾ o okoljsko primerni zasnovi in označevanju energijske učinkovitosti⁽²³⁾ izdala več uredb⁽²⁴⁾. V zvezi z vsemi temi izdelki poteka več kot 40 postopkov za pripravo pooblastil za standardizacijo.

4.3 Komisija je izdala priporočilo⁽²⁵⁾, v katerem so določene smernice za industrijo pri iskanju prostovoljnih sporazumov, ki služijo kot alternativa ali podpora urejanju, priporočilo pa vsebuje tudi določila o pregledu. Med pregledom je treba zagotoviti, da so vključeni vidiki v zvezi s krožnim gospodarstvom, učinkovito rabo virov, popravljivostjo, možnostjo recikliranja in trajanjem.

4.4 **Vključevalnost.** EESO ponovno poudarja, „da je treba MSP in družbenim akterjem [...] olajšati dostop do postopka standardizacije“ ter „naj se podrobno spremljajo prizadevanja glavnih akterjev na področju standardizacije, da se okrepi vidik vključenosti v ESS [evropski sistem za standardizacijo]“⁽²⁶⁾. Odbor meni, da je dogodek, posvečen vključevalnosti evropskega sistema za standardizacijo, ki je bil organiziran 5. novembra 2019 v EESO, lahko zgled sodelovanja in konstruktivnega dialoga med institucijami in deležniki.

4.5 **Podpiranje evropskih standardov na svetovni ravni.** Potrebne so večja prodornost, reprezentativnost, strokovnost in doslednost, predvsem pri ISO/IEC/ITU in zlasti v povezavi z malimi podjetji, potrošniki in okoljem, pa tudi na multilateralnih forumih in pri sporazumih o prosti trgovini.

4.5.1 EESO v skladu s svojimi smernicami o krožnem gospodarstvu meni, da je tudi odločitev o uskladitvi politik o mobilnosti pomemben korak k trajnostni mobilnosti za Evropo⁽²⁷⁾.

4.6 EESO meni, da je ključno vprašanje, kako hitro se odzivamo na standardizacijske potrebe evropskega proizvodnega sistema. Pri tem je pomembno, da se nadaljujejo prizadevanja za odpravo strukturnih zaostankov, ki so nastali v zvezi z novimi delovnimi metodami.

⁽²¹⁾ Točke 1 do 3 Priloge k dokumentu COM(2019) 486 final; kot je določeno v Direktivi 2005/32/ES, ki je bila razveljavljena z Direktivo 2009/125/ES.

⁽²²⁾ COM(2016) 773 final.

⁽²³⁾ Na podlagi Direktive 2009/125/ES.

⁽²⁴⁾ Delegirane uredbe Komisije (EU) 2019/2013, (EU) 2019/2014, (EU) 2019/2015, (EU) 2019/2016, (EU) 2019/2017, (EU) 2019/2018, (EU) 2019/2019, (EU) 2019/2020, (EU) 2019/2021, (EU) 2019/2022, (EU) 2019/2023, (EU) 2019/2024 (UL L 315, 5.12.2019).

⁽²⁵⁾ C(2016) 7770.

⁽²⁶⁾ UL C 303, 19.8.2016, str. 81.

⁽²⁷⁾ UL C 62, 15.2.2019, str. 254.

4.7 Odbor se strinja s strateškimi področji, ki jih je opredelila Komisija: umetna inteligenca; internet stvari; blokovne verige; kibernetna varnost, zlasti za ključno infrastrukturo, kot so komunikacijska in prometna omrežja; dostopnost in pomoč pri vzpostavljanju varnih sistemov za digitalno izmenjavo v zdravstvenem sektorju na evropski ravni (e-zdravje).

4.8 EESO kot že večkrat doslej poudarja, da so nujno potrebna stalna pogajanja z mednarodnimi konkurenti. Sklenitev trgovinskega sporazuma z Japonsko ter načrtovano nadaljevanje pogajanj z ZDA in Kitajsko, pa tudi sporazumi o prosti trgovini z Avstralijo, Novo Zelandijo, Indonezijo in državami Mercosurja morajo biti ključni vidiki dela Komisije v letu 2020 in prihodnjih letih.

V Bruslju, 10. junija 2020

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER
